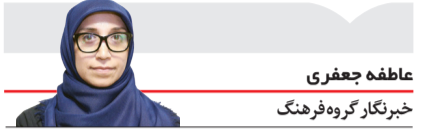


مسعود شجاعی طباطبایی، کاریکاتورست از نمایشگاه «جدال نار با نور» می‌گوید

جنبش کاریکاتور علیه توطنه اسرائیلی



عاطفه جعفری خبرنگار گروه فرهنگ

قرآن سوزی که این روزها همه در حال صحبت در موردش هستند و خشم مسلمانان در سراسر دنیا را برانگیخته است با وجود اینکه موضوع تازه‌ای نبوده اما پرداختن به آن برای همه مسلمانان در سراسر دنیا با نوآوری‌ها و خلاقیت‌هایی همراه بوده است. روز گذشته در صفحه «فرهنگستان» از مواجهه مردم در ایران و دیگر کشورها گفتیم و امروز به سراغ موضوع دیگری در این خصوص رفتیم. همیشه تاثیر گذار هنر در اتفاقات این چنینی بسیار است و اینکه هنرمندان بتوانند با خلق اثر هنری جواب این هتاک‌ها را بدهند، در کنار ماندگاری آن اثر، تاثیر روی مخاطب نیز بیشتر است. مهم‌ترین اثر هنر تاثیر است و اگر هنر ماندگاری و تاثیر نداشته باشد ارزشی ندارد. اگر نتواند جامعه را به سوی رشد و آگاهی سوق بدهد هنری موفق نبوده است. هنر یک ویژگی دارد که آن ویژگی زبان گویا و راحت آن برای انتقال مفاهیم است که از این ویژگی هنر می‌تواند در راستای انتقال مفاهیم فرهنگی و اعتقادی نسلی برای نسل دیگر استفاده کرد. همین اتفاق قرآن سوزی، نشان از این دارد که اگر هنر پای کار بیاید، حتما می‌تواند بر همه مردم دنیا تاثیرگذار باشد. در گزارش امروز به نمایشگاه کاریکاتور جدال نار با نور پرداختیم که کاریکاتورهایی با این موضوع به تصویر کشیده شده است و به سراغ مسعود شجاعی طباطبایی رقتیم تا در مورد این نمایشگاه توضیح دهد.

ادعای آزادی بیان

اهانت‌ها به دین اسلام، همین قرآن سوزی نبوده است و هفته‌نامه فکاهی فرانسوی «شارلی ابدو» سال ۹۹، در اقدامی توهین آمیز کاریکاتورهای موهن پیامبر گرامی اسلام (ص) را روی جلد خود بازنشر کرد. هرچند رفتارهای اهانت آمیز نشریات غربی به ارزش‌های غیر غربی مسبق به مسابقه است، آنچه در آن زمان باعث شد خیلی‌ها به این اقدام واکنش نشان دهند، دفاع شایسته رئیس جمهور فرانسه از این رفتار اهانت آمیز بود. اما تونل مکرون، رئیس جمهور فرانسه در واکنش به این اهانت، آن را مصداق «آزادی بیان» خواند و عنوان کرد: «ما در نشریات مان آزادی بیان داریم و سعی می‌کنیم دخالتی در محتوا نداشته باشیم و آنها در انتشار هر آنچه می‌خواهند بنویسند، آزاد هستند.»

همان زمان ما مسعود شجاعی طباطبایی در مورد این مدل آزادی بیان گفت و گو داشتیم و او با ذکر خاطره‌ای از مدل آزادی بیان فرانسوی گفت: «اینها وقتی به پیامبر اسلام توهین کردند، گفتند که آزادی بیان در دنیای غرب حدمورز ندارد. این نکته را مکرون هم تایید کرد و گفت که ما در کنار اینها ایستاده‌ایم. بعد از این اتفاق بود که ما مسابقه فلسطین تنها نیست» را برگزار کردیم و کارهایی که انجام دادیم براساس منطق بود اما در مقابل کارهای آنها مبتنی بر نفرت پرانی و نژاد پرستی است. اما اگر کوچک‌ترین چیزی در مورد هولوکاست گفته شود جرایم نقدی و حبس در انتظار افرادی است که کوچک‌ترین تردیدی در مورد این موضوع داشته باشند. آنها در این مورد هم رفتاری دوگانه دارند.

نکته‌ای که خیلی مهم است، این است که تمام این اتفاقات توسط لابی‌های صهیونیستی رقم می‌خورد، یعنی یک شخصیت بسیار منقور به اسم رامان لری، که جایزه‌های هم به اسمش هست، پایه‌گذار این نشریه بوده و از او حمایت می‌شود. نشریه دست کسانی است که ماهیت صهیونیستی

دارند. شما مواجهه آنان را با افرادی مثل روبر فورسون و بعد روزه گاردی ببینید که چه مجازات سنگینی را برایشان در نظر می‌گیرند. اگر کسی در کشور دیگری در اعتراض به هولوکاست تعبیری داشته باشد و اینها بخواهند او را مجازات کنند، فرد را به فرانسه می‌کشاند؛ مثل دیوید ایروینگ که از او دعوت مجساز کرد و بعد در بزرگراهی او را گرفتند و مجازاتش کردند و الان هم در زندان است. آزادی بیانی که اینها از آن دم می‌زنند، وقتی به برخی مسائل می‌رسد چهره واقعی‌شان را نشان می‌دهند و اعتقادی به آزادی بیان ندارند.»

مسعود شجاعی طباطبایی، خاطره‌هایی از جشنواره کاریکاتور هولوکاست و «فلسطین تنها نیست» را برایمان تعریف می‌کند و در این باره می‌گوید: «ببینید این آزادی‌ای که غرب همیشه درباره آن صحبت می‌کند، آزادی دوگانه است. یعنی یک رویه دوگانه دارند. این رویه‌شان هم به این صورت است که توهین به پیامبران ادیان به خصوص پیامبر اسلام را آزاد می‌دانند و می‌گویند آزادی بیان است، از طرف دیگر وقتی مثلا در مورد هولوکاست کوچک‌ترین تردیدی ایجاد می‌شود، آن کسی را که تردید ایجاد کرده و هر کسی که مسبب این تردید بوده است، مقصر می‌دانند و به شدت با آن برخورد می‌کنند، بله، همین مکرون که چنین اظهاراتی دارد و حرف از آزادی بیان می‌زند باید به این سوال جواب بدهد که چرا فرانسه بالاترین جرایم نقدی و بالاترین حبس‌ها را در کشورش دارد. اگر آزادی بی‌قید و شرط مدنظرشان است و از آن دم می‌زنند پس باید برای همه چیزشان این آزادی باشد. مساله بعدی این است؛ این کاری که در مجلات غربی اتفاق می‌افتد و چهره رحمانی پیامبر اسلام یا توهین‌هایی که در این سال‌ها داشته‌اند را چنین با خشونت نشان می‌دهند و باعث اسلام‌هراسی می‌شوند. اینها همه برخلاف همان آزادی بیانی است که آنها خودشان مطرح می‌کنند. کاش رسانه‌های جهان از مکرون بپرسند شما که دم از آزادی بیان می‌زنید در مورد کسی که تردید به مساله هولوکاست وارد می‌کند، چرا زندان بدترین مجازات در نظر گرفته می‌شود؟ این صحبت‌های آزادی بیان با برخی حرف‌هایشان در تناقض است. با یک جست‌وجوی ساده به اسم‌هایی می‌رسیم که چون تردیدی را برای هولوکاست ایجاد کردند برایشان مشکلات زیادی در همین فرانسه که به قول خودشان مهد آزادی است، به وجود آوردند. ولی از آن طرف با کار نشریه شارلی ابدو به آزادی بیان می‌رسیم که باید وجود داشته باشد. دولت فرانسه به تبع رژیم صهیونیستی به دنبال اسلام‌هراسی است که همیشه به دنبالش بوده‌اند و همین باعث می‌شود که دوباره به پیامبر مهربانی ما توهین کنند و مردم مسلمان دنیا بسیار از این مساله ناراحت هستند.»

کاریکاتور زبان بین‌المللی است

برای نمایشگاه جدال نار با نور به سراغ مسعود شجاعی طباطبایی رقتیم تا در مورد این نمایشگاه و آثاری که در این نمایشگاه ارائه شده است، توضیح دهد و او می‌گوید: «در روزهای اخیر شاهد اتفاق تلخی در کشور سوئد و دانمارک بودیم. در وهله اول چیزی که نمی‌توان نادیده گرفت نفرت پرانی در این زمینه است. این اقدام دل‌های مسلمانان را آزرده خاطر می‌کند. ما در حوزه تجسمی به نظر می‌رسد باید نسبت به این اتفاق یک واکنش سریع صورت می‌دادیم و نمایشگاهی شکل می‌گرفت که افشاگر اتفاقات پشت‌صحنه این اقدام باشد. به هر جهت زبان هنر به خصوص در دو حوزه کارتون و کاریکاتور می‌تواند گفت زبان بین‌المللی است و قابل فهم برای همه مردم دنیا است. همچنین در عین حال زبان اعتراض هم محسوب می‌شود.» او در ادامه صحبت‌هایش می‌گوید: «در این نمایشگاه جدال

نار با نور، پوستر هم داریم که در آن سعی شده مفاهیمی را ارائه کنیم که قابل فهم عموم باشد. درباره آثار صحبتی کنیم و بعد درباره موضوعات با دقت ورود پیدا کنیم. در وهله اول باید ببینیم چه کسانی از این اتفاق سود می‌برند. به نظر می‌رسد رژیم صهیونیستی در وضعیت وخیمی که الان دچار آن شده و وضعیت سختی که از لحاظ سیاسی تجربه می‌کند و تاکنون چنین اتفاقاتی در این رژیم جعلی سابقه نداشته است، چنانچه پشت‌صحنه این اتفاق را با دقت مرور کنید حتی گذشته این اتفاقات را نگاه کنید، حتما به این رژیم می‌رسید.»

دانمارک اولین کشوری بود که ۱۲ طرح توهین آمیز از پیامبر اسلام (ص) را منتشر کرد و در نشریه‌ای به چاپ رسید و سابقه آن موجود است. در آن مقطع که این اتفاق افتاد پشت‌صحنه کار را که بررسی کردیم دیدیم کسی به نام «رانان لوری» پشت این داستان است. یک فمینیست اسرائیلی است که در آن اتفاق نقش جدی را ایفا می‌کند. رانان لوری در کنار «ژان پلاتنو» با هم یک ماموریت مشترک دارند و آن هم تلاش برای اسلام‌هراسی است. در بحث شارلی ابدو هم حضور پررنگ این شخصیت منحوس را شاهد هستیم.»

دوقطبی سازی رژیم صهیونیستی

طباطبایی می‌گوید: «ونکته دیگری که می‌توان بدان اشاره کرد این است که دانمارک و سوئد کشورهایی هستند که پرچم آنها نقش صلیب دارد. بنابراین در اعتراض به این اتفاق ممکن است مسلمانان دنیا وقتی خشمگین می‌شوند چون کتاب الهی آنها کتاب وحی است و به آن توهین شده، پرچم این کشورها را بسوزانند و این همان نقشی است که رژیم صهیونیستی از آن نفع می‌برد؛ یعنی جنگ صلیبی که اینها بین مسلمانان و مسیحیان می‌خواهند ایجاد کنند. یک نگاه دوقطبی‌گری که در نهایت تنها کسی که در آن آشفته بازار رژیم صهیونیستی سود می‌برد، صهیونیست‌ها هستند. می‌خواهند نگاه مردم دنیا را نه تنها از حیثی که الان در غزه و جنین انجام می‌شود، دور کنند بلکه فضایی که الان دچار آن هستند هم شکسته شود. هنرمندان ما به خوبی این مباحث را رصد کردند و در غالب کارها نقش رژیم صهیونیستی در پشت‌صحنه این اتفاق توسط هنرمندان خوب ایرانی، عراقی و یمنی نمایان شده است. خوشحال هستیم در این اتفاق چند هنرمند عراقی و یمنی هم حضور دارند.»

۵۰ اثر در نمایشگاه «جدال نار با نور»

این کاریکاتورست در مورد تعداد آثار حاضر در این نمایشگاه می‌گوید: «۵۰ کاریکاتور در این نمایشگاه داریم که واکنشگری نسبت به این اتفاق است. کمتر از سه روز هنرمندان خوب کشورمان و هنرمندان عراقی و یمنی زحمت کشیدند و ۵۰ اثر در حوزه کارتون و کاریکاتور تولید کردند و ۱۵ اثر هم به شکل پوستر اجرا و ارائه می‌شود که به مدت ۱۰ روز در حوزه هنری برپاست.»

تاثیر گذاری کاریکاتور

هنرمند در ادامه در خصوص تاثیر گذاری هنر در اتفاقات اینچنینی که بر مخاطب تاثیر زیادی می‌گذارد، می‌گوید: «کلا کاریکاتور را در دنیا هنر معترض می‌دانند. یعنی هنری که اولاً خیلی سرعت عمل بالایی دارد و همچنین از طنز بهره می‌گیرد و ثانیاً نوع طنزی که در این کارها جاری‌ست طنز سیاه است. طنزی است که شاید لیخند روی لب نیارود ولی شما را همراه با اتفاقی می‌کند که صاحب اثر به دنبال آن است. یعنی ایده و فکر خلاقانه‌ای که در محدوده زمانی در قالب کاریکاتور ارائه شده دارای یک چاشنی طنز است که کمک می‌کند جذابیت اثر مضاعف شود. مردم هم علاقه مند به طنز هستند، مخصوصاً طنز تصویری که



در قالب کاریکاتور است. این نوع نگاه طنزآمیز است و طنز فاخری است.»

شجاعی طباطبایی معتقد است کاریکاتور را سریع می‌توان به نتیجه رساند و می‌گوید: «بگذارید چند نکته از مقام معظم رهبری بیان کنم. ایشان می‌فرمایند دوره بن‌درزو تمام شده است، یکی برزند تا می‌خورند، این طور نیست که دنیای ما صرفاً نظاره‌گر یک سری اتفاقات باشد، ما بلافاصله واکنش نشان می‌دهیم و این واکنش ادامه دارد. قدم بعدی به دنبال این هستیم اتفاق بین‌المللی را شاهد باشیم و شاهد حضور هنرمندان کشورهای دیگر باشیم چون در این چند روز که پیگیر آثار بودم با درخواست برخی هنرمندان خوب کشورهای مسلمان حتی کشورهایی که دین مبین اسلام را ندارند ولی انسان‌های آزادیخواهی هستند، مواجه شدم. به هر جهت ما توانستیم در ۴ دهه‌ای که به صورت جدی در حوزه کاریکاتور ورود کنیم و با مسابقات متعددی که برگزار کردیم، نظر هنرمندان خوب دنیا را جلب کنیم و اعتماد اینها نسبت به اتفاقاتی که در این حوزه می‌افتد جلب شده است. مثلا در مسابقه‌ای تحت عنوان فلسطین تنها نیست که آخرین مسابقه سیاسی ما بود و دو سال قبل برگزار شد، هنرمندان ۶۶ کشور شرکت می‌کنند و مهم‌تر اینکه در بین داورانی که در این مسابقه حضور داشتند، دو داور خانم بودند. از هنرمندان بنام لهستانی و ایتالیایی استفاده شد. این نشان می‌دهد، در ۴ دهه هنرمندان ما توانستند در حوزه کاریکاتور اتفاق بزرگی را رقم بزنند. الان هنرمندان ایرانی در عرصه بین‌الملل هر جایی حضور یابند باعث اعتبار و رونق آن جشنواره، مسابقه یا رویداد هنری می‌شوند. بچه‌های مساهنه تنها به عنوان شرکت‌کننده و برنده مسابقات بلکه به عنوان داور و حتی طراح برنامه، برنامه‌ریز سایت‌های هنری کارتون و کاریکاتور حضور پیدا می‌کنند یا در نمایشگاه‌ها به عنوان سخنران یا طراح اتفاق آموزشی، کارگاه‌های آموزشی، ورک‌شاپ‌ها و... حضور دارند.»

استقبال هنرمندان بین‌المللی از مسابقات ایرانی

این کاریکاتورست با اعلام اینکه این اتفاقات در عرصه کاریکاتور خلق الساعه رقم نمی‌خورد، می‌گوید: «در ۴ دهه به شکل جدی حضور داشتیم. بعد از انقلاب خیلی از اتفاقات را برای اولین بار شاهد بودیم. بر تعداد هم هستند. هنرمندان خوب ما تنها متمرکز در تهران و مرکز نیستند. در تمام شهرستان‌ها حضور دارند و مثلا اولین اتفاق بین‌المللی که رخ داد، ۱۱ دوره استمرار داشت و خانه کاریکاتور، توانست زمینه‌ساز خانه‌های کاریکاتور در سطح ایران شود. اولین مجله تخصصی کاریکاتور به صورت کیهان کاریکاتور و اولین سایت تخصصی و... رقم خورد.»

شجاعی طباطبایی در مورد بعد بین‌المللی این موضوع می‌گوید: «همیشه اتفاقات کاریکاتوری ما بعد بین‌المللی داشته است. بعد از اولین اتفاقی که در این حوزه افتاد یعنی ماجرای همان کشیش نمای آمریکایی که چند سال پیش اقدام به سوزاندن قرآن کرد و بلافاصله نسبت به این اتفاق واکنش نشان دادیم و مسائلی‌های را به عنوان شیطان در برابر قرآن برگزار کردیم. مسابقه بین‌المللی که استقبال خوبی از آن شد و تمام هنرمندان نخبه دنیا نسبت به این اتفاق واکنش نشان دادند. به نظر می‌رسد با جسارت‌هایی که می‌کنند، بعد از اتفاقی که در سوئد شاهد بودیم و اتفاقی که در دانمارک افتاد، باید جایی جلوی اینها گرفته شود که با قلم توانمند هنرمندان خوب دنیا می‌شود این مهم را انجام داد. به نظر من یکی از وظایف هنرمندان امروز ما همین مسائلی است، یعنی افشاگری پشت‌صحنه این اتفاقات تلخ.»

نمایشگاه آثار هنرمندان تجسمی در محکومیت جسارت به ساحت نورانی قرآن کریم با عنوان «جدال نار با نور» عصر روز گذشته با حضور محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از هنرمندان در نگارخانه ابوالفضل عالی حوزه هنری افتتاح شد



احمد ظهیر - عراق



کمال شریف - یمن



عمر الجارح - عراق



مازیار بیژنی



سید مسعود شجاعی طباطبایی